

Կոնվենցիա

Դեպի ծով ելք չունեցող պետությունների տարանցիկ առևտրի մասին

Կատարված է Նյու Յորքում

Ընդունվել է 1965 թվականի հուլիսի 8-ին

Ուժի մեջ է մտել 1967 թվականի հունիսի 9-ին

Սույն Կոնվենցիայի կողմ պետությունները,

վկայակոչելով, որ ՄԱԿ-ի կանոնադրության 55-րդ հոդվածով պահանջվում է, որ այն նպաստի տնտեսական առաջընթացի պայմաններին և միջազգային տնտեսական խնդիրների լուծմանը, անդրադառնալով դեպի ծով ելք չունեցող երկրների և միջազգային առևտրի ընդլայնման վերաբերյալ Գլխավոր ասամբլեայի 1028 (XI) բանաձևին, որով «ճանաչելով միջազգային առևտրին նպաստելու համար դեպի ծով ելք չունեցող երկրներին պատշաճ տարանցիկ հնարավորություններ տրամադրելու անհրաժեշտությունը», կոչ էր արվում «անդամ պետությունների կառավարություններին տարանցիկ առևտրի հարցում լիակատար ըմբռնում դրսևորել դեպի ծով ելք չունեցող անդամ պետությունների կարիքներին, ուստի և համապատասխան տարանցիկ հնարավորություններ տրամադրել միջազգային իրավունքի և գործելակերպի հիման վրա՝ հաշվի առնելով դեպի ծով ելք չունեցող երկրների տնտեսական զարգացումից բխող հետագա պահանջները»,

վկայակոչելով Բաց ծովի մասին կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածը, որով նշվում է, որ թեև բաց ծովը բաց է բոլոր պետությունների համար, սակայն ոչ մի պետություն իրավունք չունի դրա որևէ մասն իր ինքնիշխանությանը ենթարկելու, և նույն կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածը, որով նշվում է, որ.

«1. Ծովափ չունեցող պետությունները, ծովափնյա պետությունների հետ ծովից հավասարապես օգտվելու համար, պետք է ազատ ելք ունենան դեպի ծով:

Այս նպատակին հասնելու համար ծովի և ծովափ չունեցող պետության միջև գտնվող պետությունները պետք է վերջինիս հետ ընդհանուր համաձայնությամբ և գործող միջազգային կոնվենցիաներին համահունչ տրամադրեն՝

ա) ծովափ չունեցող պետությանը, փոխադարձության սկզբունքի հիման վրա, ազատ ճանապարհ իրենց տարածքով և

բ) տվյալ պետության դրոշի ներքո նավարկող նավերին ազատ մուտք դեպի նավահանգիստներ և նշված նավահանգիստներից օգտվելու հնարավորություն այն նույն հավասար պայմաններով, որով օգտվում են իրենց պատկանող նավերը կամ ցանկացած այլ պետության նավ:

2. Ծովի և ծովափ չունեցող պետության միջև գտնվող պետությունները պետք է, ծովափ չունեցող պետության հետ փոխադարձ համաձայնությամբ և հաշվի առնելով ծովափնյա պետության ու տարանցման պետության իրավունքներն ու ծովափ չունեցող պետության հատուկ պայմանները, կարգավորեն տարանցման ազատությանը և նավահանգիստներում հավասար վերաբերմունքին վերաբերող բոլոր հարցերը, եթե նման պետությունները դեռևս չեն միացել գործող միջազգային կոնվենցիաներին»,

վերահաստատելով Միավորված ազգերի կազմակերպության՝ առևտրի և զարգացման հարցերին նվիրված համաժողովի ընթացքում ընդունված հետևյալ սկզբունքները, գիտակցելով, որ նշված սկզբունքները փոխկապակցված են և յուրաքանչյուր սկզբունք պետք է մեկնաբանվի մյուս սկզբունքների համատեքստում՝

Սկզբունք I

Դեպի ծով ելք չունեցող յուրաքանչյուր պետության՝ դեպի ծով ազատ ելք ունենալու իրավունքի ճանաչումը կարևոր սկզբունք է՝ միջազգային առևտրի ընդլայնման և տնտեսական զարգացման համար:

Սկզբունք II

Դեպի ծով ելք չունեցող երկրների դրոշի ներքո նավարկող նավերը տարածքային և ներքին ջրերի վրա պետք է ունենան նույն իրավունքները և ստանան նույն վերաբերմունքը, ինչ ունեն ծովափնյա պետությունների դրոշի ներքո նավարկող նավերը՝ բացառությամբ տվյալ

ծովափնյա պետությունների նավերի:

Սկզբունք III

«1. Ծովափ չունեցող պետությունները, ծովափնյա պետությունների հետ ծովից հավասարապես օգտվելու համար, պետք է ազատ ելք ունենան դեպի ծով: Այս նպատակին հասնելու համար ծովի և ծովափ չունեցող պետության միջև գտնվող պետությունները պետք է վերջինիս հետ ընդհանուր համաձայնությամբ և գործող միջազգային կոնվենցիաներին համահունչ, տվյալ պետության դրոշի ներքո նավարկող նավերին տրամադրեն ազատ ելք դեպի նավահանգիստներ և նշված նավահանգիստներից օգտվելու հնարավորություն այն նույն հավասար պայմաններով, որով օգտվում են իրենց պատկանող նավերը կամ ցանկացած այլ պետության նավ:

Սկզբունք IV

Դեպի ծով ելք չունեցող երկրների տնտեսական զարգացմանն ամբողջ թափով նպաստելու համար բոլոր պետությունները, փոխադարձության սկզբունքի հիման վրա, պետք է նշված երկրներին տրամադրեն ազատ և անսահմանափակ տարանցման իրավունք այնպես, որ նրանք կարողանան բոլոր հանգամանքներում և յուրաքանչյուր տեսակի ապրանքների առնչությամբ ազատ մասնակցել տարածաշրջանային և միջազգային առևտրին:

Տարանցվող ապրանքների նկատմամբ չպետք է կիրառվի որևէ տեսակի մաքսատուրք:

Տարանցվող տրանսպորտային միջոցներից չպետք է գանձել հատուկ հարկեր կամ տուրքեր, որոնք գերազանցում են տարանցման պետության տրանսպորտային միջոցներից գանձվող հարկերի և տուրքերի չափը:

Սկզբունք V

Տարանցման պետությունը, պահպանելով իր տարածքի նկատմամբ ինքնիշխանությունը, իրավունք ունի ձեռնարկելու բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ ապահովելու համար, որ ազատ և անսահմանափակ տարանցման իրավունքի իրականացումը որևէ կերպ չխախտի ցանկացած տեսակի իր օրինական իրավունքները:

Սկզբունք VI

Աշխարհագրական տարբեր տարածքներում գտնվող դեպի ծով ելք չունեցող երկրների առևտրի և զարգացման ոլորտում հատուկ ու կոնկրետ խնդիրները կարգավորելու ուղղությամբ միասնական մոտեցում ձևավորելու գործընթացն արագացնելու նպատակով պետք է բոլոր պետությունները նպաստեն այս առումով տարածաշրջանային և միջազգային այլ համաձայնագրերի կնքմանը:

Սկզբունք VII

Դեպի ծով ելք չունեցող երկրներին, իրենց աշխարհագրական դիրքից ելնելով, տրամադրված արտոնությունները և հատուկ իրավունքները դուրս են մնում առավել բարենպաստ ազգերի ռեժիմի գործողության շրջանակից:

Սկզբունք VIII

Դեպի ծով ելք չունեցող պետության դեպի ծով ազատ ելք ունենալու իրավունքը կարգավորող սկզբունքներով ոչ մի կերպ չեղյալ չեն ճանաչվում երկու կամ ավելի պայմանավորվող կողմերի միջև նշված խնդիրներին վերաբերող գործող համաձայնագրերը և չեն խոչընդոտվում հետագայում նման համաձայնագրերի կնքումը՝ պայմանով, որ դրանցով նվազ բարենպաստ ռեժիմ չսահմանվի, քան սահմանված են նշված դրույթներով կամ հակասող դրույթներ:

համաձայնեցին հետևյալի մասին.

Հոդված 1

Սահմանումները

Սույն Կոնվենցիայի իմաստով՝

- ա. «Դեպի ծով ելք չունեցող պետություն» եզրույթը նշանակում է ցանկացած պայմանավորվող պետություն, որը չունի ծովափ.

բ. «տարանցիկ փոխադրում» եզրույթը նշանակում է ապրանքների, այդ թվում՝ չուղեկցվող ուղեբեռի անցկացումը դեպի ծով ելք չունեցող պետության և ծովի միջև տեղակայված՝ պայմանավորվող պետության տարածքով այն դեպքում, երբ անցկացումն ամբողջական ճանապարհի մի մասն է, որն սկսվում կամ ավարտվում է դեպի ծով ելք չունեցող պետության տարածքում, և որը ներառում է անմիջապես նման անցկացմանը նախորդող կամ հաջորդող ծովով փոխադրումը: Նշված ապրանքների փոխաբեռնումը, պահեստավորումը, խմբաքանակի բաժանումը, դրանց տրանսպորտային միջոցի տեսակը փոխելը, ինչպես նաև մեխանիզմների ու խոշոր ապրանքների մոնտաժումը, ապամոնտաժումը կամ կրկնակի մոնտաժումը չեն հանգեցնում ապրանքների անցկացման հասկացության բացառմանը «տարանցիկ փոխադրում» հասկացությունից՝ պայմանով, որ ցանկացած նման գործողություն իրականացվում է բացառապես փոխադրման հարմարության նկատառումներից ելնելով:

Սույն պարբերության ոչ մի դրույթ չի մեկնաբանվում որպես այնպիսի դրույթ, որով ցանկացած պայմանավորվող պետության վրա պարտավորություն է դրվում իր տարածքում ստեղծելու նշված մոնտաժման, ապամոնտաժման կամ կրկնակի մոնտաժման համար մշտական հարմարություններ կամ թույլատրելու դրանց ստեղծումը.

գ. «տարանցման պետություն» եզրույթը նշանակում է ցանկացած պայմանավորվող պետություն, որն ունի կամ չունի ծովափ և տեղակայված է դեպի ծով ելք չունեցող պետության և ծովի միջև, որի տարածքով կատարվում է «տարանցիկ փոխադրումը».

դ. «տրանսպորտային միջոց»
եզրույթը ներառում է

i) ցանկացած երկաթուղային շարժակազմ, ծովային և գետային նավեր ու ավտոճանապարհային փոխադրամիջոցներ.

- ii) Բեռնակիրներ և բեռնակիր կենդանիներ՝ կախված տվյալ իրավիճակից.

- (iii) համապատասխան պայմանավորվող պետությունների համաձայնությամբ այլ տրանսպորտային միջոցներ և խողովակներ ու գազախողովակներ, եթե դրանք օգտագործվում են տարանցիկ փոխադրման համար սույն հոդվածի իմաստով:

Հոդված 2

Տարանցման ազատությունը

1. Սույն Կոնվենցիայի պայմանների համաձայն՝ տարանցման ազատություն շնորհվում է տարանցիկ փոխադրմանը և տրանսպորտային միջոցներին: Պահպանելով սույն Կոնվենցիայի մյուս դրույթները՝ պայմանավորվող պետությունների կողմից իրենց տարածքում երթևեկության կարգավորման և իրականացման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները դյուրացնում են տարանցիկ փոխադրումը, որը կատարվում է համապատասխան պայմանավորվող պետությունների կողմից տարանցման համար փոխադարձաբար ընդունելի երթուղիներով: Սույն Կոնվենցիայի պայմաններին համահունչ խտրականություն չպետք է դրվի ապրանքների ծագման վայրի, ուղարկման, մուտքի, ելքի կամ նշանակման վայրի պետության հիմքով կամ ցանկացած հանգամանքով, որը վերաբերում է ապրանքների սեփականությանը կամ նավերի սեփականությանը, գրանցման վայրին կամ պատկանելությանը, ցամաքային փոխադրամիջոցներին կամ օգտագործված մյուս տրանսպորտային միջոցներին:

2. Մեկ այլ պայմանավորվող պետության ամբողջ տարածքով կամ դրա մի մասով անցնող տրանսպորտային միջոցների օգտագործումը կարգավորող կանոնները սահմանվում են համապատասխան պայմանավորվող պետությունների ընդհանուր համաձայնությամբ՝

պատշաճ կերպով հաշվի առնելով միջազգային այն բազմակողմ կոնվենցիաները, որոնց կողմն են նշված պետությունները:

3. Յուրաքանչյուր պայմանավորվող պետություն իր օրենքներին, կանոններին և կանոնակարգերին համապատասխան, թույլատրում է իր տարածքով այն անձանց անցնելը կամ իր տարածքներին այն անձանց մուտքը, որոնց տեղաշարժն անհրաժեշտ է տարանցիկ փոխադրման համար:
4. Պայմանավորվող պետությունները թույլատրում են տարանցիկ փոխադրումն իրենց տարածքային ջրերով՝ միջազգային սովորութային իրավունքի սկզբունքներին կամ կիրառվող միջազգային կոնվենցիաներին և իրենց ներքին կանոնակարգերին համապատասխան:

Հոդված 3

Մաքսատուրքերը և հատուկ տարանցման գանձումները

Տարանցման պետության որևէ իշխանություն չպետք է տարանցիկ փոխադրման նկատմամբ կիրառի մաքսատուրքեր կամ ներմուծման կամ արտահանման հարկեր կամ տարանցման ցանկացած հատուկ գանձումներ: Այնուամենայնիվ, տարանցիկ փոխադրման համար կարող են գանձվել այնպիսի վճարներ, որոնք բացառապես նախատեսված են նման տարանցիկ փոխադրման ընթացքում վերահսկման և կառավարման հետ կապված ծախսերը ծածկելու համար: Նշված վճարների չափը պետք է հնարավորինս համապատասխանի կատարված ծախսերի չափին և, պահպանելով այդ պայմանը, վճարները պետք է գանձվեն 1-ին պարբերության 2-րդ հոդվածով սահմանված խտրականության բացառման պահանջին համահունչ:

Հոդված 4

Տրանսպորտային միջոցները և սակագները

1. Պայմանավորող պետությունները պարտավորվում են հնարավորության սահմաններում մուտքի և ելքի կետերում ու, անհրաժեշտության դեպքում, ապրանքների փոխաբեռնման կետերում տրամադրել համապատասխան տրանսպորտային միջոցներ և բեռնման ու բեռնաթափման սարքավորումներ, որպեսզի տարանցիկ փոխադրումն իրականացվի առանց անհարկի ձգձգումների:

2. Պայմանավորվող պետությունները պարտավորվում են պետության կողմից շահագործվող կամ կառավարվող հարմարությունների օգտագործմամբ տարանցիկ փոխադրման նկատմամբ կիրառել այնպիսի սակագներ կամ վճարներ, որոնք, հաշվի առնելով երթևեկության պայմանները և առևտրային մրցակցության նկատառումները, ողջամիտ են թե՛ իրենց չափերի և թե՛ իրենց կիրառման մեթոդների առումով: Նշված սակագներն ու վճարները պետք է այնպես սահմանվեն, որպեսզի հնարավորինս դյուրին լինի տարանցիկ փոխադրումը և չպետք է լինեն ավելի բարձր, քան պայմանավորվող պետությունների կողմից դեպի ծով մուտք ունեցող երկրների ապրանքների՝ իրենց տարածքով փոխադրման համար կիրառվող սակագներն ու վճարները:

Սույն պարբերության դրույթները տարածվում են նաև իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց կողմից շահագործվող կամ կառավարվող հարմարությունների օգտագործմամբ տարանցիկ փոխադրման նկատմամբ կիրառվող սակագների և վճարների վրա այն դեպքերում, երբ սակագները կամ վճարները սահմանում է պայմանավորվող պետությունը, կամ երբ դրանք վերջինիս կողմից ենթակա են ստուգման:

Սույն պարբերության մեջ կիրառվող «հարմարություններ» եզրույթը ներառում է տրանսպորտային միջոցները, նավահանգստի սարքավորումները և երթուղիները, որոնց օգտագործման համար գանձվում են սակագներ կամ վճարներ:

3. Փոխադրման ցանկացած ծառայություն, որը տարանցիկ փոխադրում կատարելու նպատակով ջրային ուղիների վրա ստեղծվել է որպես մենաշնորհային, պետք է այնպես

կազմակերպվի, որպեսզի չխոչընդոտի նավերի տարանցիկ անցումը:

4. Սույն հոդվածի դրույթները պետք է կիրառվեն 1-ին պարբերության 2-րդ հոդվածով սահմանված՝ խտրականության բացառման պայմանների պահպանմամբ:

Հոդված 5

Մաքսային, տրանսպորտային և այլն ընթացակարգերի իրականացմանը վերաբերող մեթոդներն ու փաստաթղթերը

1. Պայմանավորվող պետությունները կիրառում են այնպիսի վարչական և մաքսային միջոցներ, որոնք թույլ են տալիս կատարելու ազատ, անընդհատ և շարունակական տարանցիկ փոխադրում:

Հարկ եղած դեպքում նրանք պետք է բանակցություններ վարեն՝ համաձայնեցնելու համար այն միջոցները, որոնք ապահովում և դյուրացնում են նշված տարանցիկ փոխադրումը:

2. Պայմանավորվող պետությունները պարտավորվում են իրենց տարածքով ամբողջ տարանցիկ երթևեկության ընթացքում տարանցիկ փոխադրման, այդ թվում՝ դրա ընթացքում հավանաբար տեղի ունեցող փոխաբեռնման, պահեստավորման, խմբաքանակի բաժանման, դրանց տրանսպորտային միջոցի տեսակը փոփոխելու առնչությամբ կիրառել մաքսային, տրանսպորտային և վարչական այլ ընթացակարգերի իրականացմանը վերաբերող փաստաթղթերի պարզեցված համակարգ ու արագ մեթոդներ:

Հոդված 6

Տարանցվող ապրանքների պահեստավորումը

1. Տարանցման պետության մուտքի ու ելքի կետերում, ինչպես նաև միջանկյալ կետերում տարանցվող ապրանքների պահեստավորման պայմանները պետք է առնվազն այնքան

բարենպաստ լինեն, որքան այն ապրանքների համար, որոնք մուտք են գործում կամ արտահանվում են իրենց երկրներ:

2. Սակագները և վճարները սահմանվում են 4-րդ հոդվածին համապատասխան:

Հոդված 7

Տարանցիկ փոխադրման ձգձգումները կամ դժվարությունները

1. Պայմանավորվող պետությունները, բացառությամբ անհաղթահարելի ուժի ազդեցության դեպքերի, պետք է ձեռնարկեն բոլոր միջոցները, որպեսզի խուսափեն տարանցիկ փոխադրման ձգձգումներից կամ դրանց նկատմամբ կիրառվող սահմանափակումներից:
2. Եթե տարանցիկ փոխադրման ժամանակ տեղի են ունենում ձգձգումներ կամ դժվարություններ, ապա տարանցման պետության կամ պետությունների, ինչպես նաև դեպի ծով ելք չունեցող պետությունների իրավասու մարմինները համագործակցում են միմյանց հետ՝ դրանք արագ վերացնելու նպատակով:

Հոդված 8

Ազատ գոտիները կամ մաքսային այլ հնարավորությունները

1. Տարանցիկ փոխադրումը հարմար դարձնելու նպատակով՝ տարանցման պետություններում ապրանքների ներս բերման և դուրսբերման նավահանգիստներում նշված պետությունների և դեպի ծով ելք չունեցող պետությունների միջև համաձայնությամբ պետք է ստեղծվեն ազատ գոտիներ կամ մաքսային այլ հնարավորություններ:
2. Նմանատիպ հնարավորություններ կարող են ապահովվել նաև ծովափ կամ նավահանգիստ չունեցող՝ տարանցման այլ պետություններում՝ դեպի ծով ելք չունեցող պետությունների համար:

Հոդված 9

Առավել մեծ հնարավորությունների տրամադրումը

Սույն Կոնվենցիան ոչ մի կերպ չի հանգեցնում տարանցիկ փոխադրման այն հնարավորություններից օգտվելու իրավունքից զրկմանը, որոնք առավել մեծ են, քան Կոնվենցիայով նախատեսված հնարավորությունները, և որոնք, Կոնվենցիայի սկզբունքներին համահունչ լինելու դեպքում, համաձայնեցվում են պայմանավորվող պետությունների հետ, կամ որոնք տրամադրվում են պայմանավորվող պետության կողմից:

Կոնվենցիայով նույնպես չի բացառվում հետագայում նման ավելի մեծ հնարավորությունների տրամադրումը:

Հոդված 10

Կապն առավել բարենպաստ ազգերի ռեժիմի հետ

1. Պայմանավորվող պետությունները համաձայնում են, որ սույն Կոնվենցիայով դեպի ծով ելք չունեցող պետություններին իրենց հատուկ աշխարհագրական դիրք ունենալու պատճառով տրամադրված հնարավորությունները և հատուկ իրավունքները դուրս են մնում առավել բարենպաստ ազգերի ռեժիմի գործողության շրջանակից:

Դեպի ծով ելք չունեցող այն պետությունը, որը չի միացել սույն Կոնվենցիային, կարող է հայցել սույն Կոնվենցիայով դեպի ծով ելք չունեցող պետություններին տրամադրված հնարավորությունները և հատուկ իրավունքները՝ միայն դեպի ծով ելք չունեցող պետության և նման հնարավորություններ ու հատուկ իրավունքներ շնորհող պայմանավորվող պետության միջև կնքված պայմանագրով նախատեսված առավել բարենպաստ ազգերի ռեժիմի հիման վրա:

2. Եթե որևէ պայմանավորվող պետություն դեպի ծով ելք չունեցող որևէ պետության տրամադրում է ավելի մեծ հնարավորություններ կամ հատուկ իրավունքներ, քան նախատեսված է սույն Կոնվենցիայով, ապա այդ հնարավորությունները կամ հատուկ իրավունքները շնորհվում են դեպի ծով ելք չունեցող տվյալ պետությանը, բացառությամբ, եթե նման հնարավորությունների կամ հատուկ իրավունքների՝ դեպի ծով ելք չունեցող մեկ այլ պետությանը չտրամադրելը հակասում է դեպի ծով ելք չունեցող պետության և նման հնարավորություններ ու հատուկ իրավունքներ շնորհող պայմանավորվող պետության միջև կնքված պայմանագրով նախատեսված առավել բարենպաստ ազգերի ռեժիմի դրույթին:

Հոդված 11

Հանրային առողջապահության, անվտանգության և մտավոր սեփականության պաշտպանության հիմքով Կոնվենցիայից արվող բացառությունները

1. Սույն Կոնվենցիայով ոչ մի պայմանավորվող պետություն չի պարտավորվում թույլ տալ այն անձանց տարանցիկ անցումը, որոնց մուտքն իր տարածք արգելվում է կամ այն տեսակի ապրանքների տարանցիկ փոխադրումը, որոնց ներմուծումն արգելվում է կամ բարոյականության, հանրային առողջապահության կամ անվտանգության նկատառումներից ելնելով կամ որպես նախազգուշական միջոց կենդանիների կամ բույսերի հիվանդությունների կամ վնասատուների դեմ:
2. Յուրաքանչյուր պայմանավորվող պետություն իրավունք ունի ձեռնարկելու ողջամիտ նախազգուշական միջոցներ և այլ միջոցներ՝ անձանց ու ապրանքների, մասնավորապես, մենաշնորհային ապրանքների իսկապես փոխադրումը և նման ապրանքների փոխադրման համար տրանսպորտային միջոցների իրական օգտագործումն ապահովելու համար, այնպես էլ երթուղիների և հաղորդակցման միջոցների անվտանգությունն

ապահովելու համար:

3. Սույն Կոնվենցիայի ոչ մի դրույթ չի ներազդում այն միջոցների վրա, որոնք որևէ պայմանավորվող պետություն ստիպված կլինի ձեռնարկել միջազգային այն ընդհանուր կոնվենցիայի դրույթներն իրականացնելու համար, որի մասնակիցն է ինքը, անկախ այն հանգամանքից, թե այն կրում է համաշխարհային կամ թե տարածաշրջանային բնույթ, և թե նշված կոնվենցիան արդեն կնքվել է սույն Կոնվենցիայի կնքման ամսաթվին, թե կնքվել է ավելի ուշ, երբ նշված դրույթները վերաբերում են՝

ա) կոնկրետ տեսակի ապրանքների, ինչպես, օրինակ՝ թմրանյութերի կամ վտանգավոր այլ դեղորայքի, կամ զենքերի արտահանմանը կամ ներմուծմանը, կամ տարանցիկ փոխադրմանը.

բ) արդյունաբերական, գրական կամ գեղարվեստական ստեղծագործությունների սեփականության կամ առևտրային անվանումների պաշտպանությանը և ծագման նշումներին կամ անվանումներին ու անբարեխիղճ մրցակցության ճնշմանը:

4. Սույն Կոնվենցիայի ոչ մի դրույթ չի խոչընդոտում ցանկացած պայմանավորվող պետությանը ձեռնարկելու անվտանգության իր էական շահերի պաշտպանության համար անհրաժեշտ ցանկացած գործողություն:

Հոդված 12

Բացառությունները արտակարգի իրավիճակի դեպքում

Ընդհանուր կամ կոնկրետ բնույթի միջոցները, որոնք որևէ պայմանավորվող պետություն պարտավորվում է ձեռնարկել իր քաղաքական գոյությունը կամ իր անվտանգությունը վտանգող արտակարգ իրավիճակի դեպքում, կարող են բացառիկ դեպքերում և հնարավորինս կարճ ժամկետում հանգեցնել սույն Կոնվենցիայի դրույթներից շեղման՝ պայմանով, որ տարանցման ազատության սկզբունքը հնարավորինս պահպանվում է այդ ժամանակահատվածի ընթացքում:

Հոդված 13

Պատերազմի ընթացքում կոնվենցիայի կիրառումը

Պատերազմի ընթացքում սույն Կոնվենցիայով չեն սահմանվում պատերազմող և չեզոք կողմերի իրավունքներն ու պարտականությունները:

Կոնվենցիան, այնուամենայնիվ, շարունակում է ուժի մեջ մնալ պատերազմի ընթացքում այնքան, որքան նշված իրավունքներն ու պարտականությունները թույլ են տալիս:

Հոդված 14

Կոնվենցիայով սահմանված պարտավորությունները և Միավորված ազգերի կազմակերպության անդամ պետությունների իրավունքներն ու պարտականությունները

Սույն Կոնվենցիայով պայմանավորվող պետության համար չի սահմանվում որևէ պարտավորություն, որը հակասում է իր՝ որպես Միավորված ազգերի կազմակերպության անդամ պետության իրավունքներին ու պարտականություններին:

Հոդված 15

Փոխադարձությունը

Սույն Կոնվենցիայի դրույթները կիրառում են փոխադարձության սկզբունքի հիման վրա:

Հոդված 16

Վեճերի կարգավորումը

1. Սույն Կոնվենցիայի դրույթների մեկնաբանմանը կամ կիրառմանն առնչվող ցանկացած վեճ, որն իննամսյա ժամկետում չի կարգավորվում բանակցությունների միջոցով կամ խաղաղ կարգավորման ցանկացած այլ եղանակով, յուրաքանչյուր կողմի պահանջով կարգավորվում է արբիտրաժով:

Արբիտրաժային հանձնաժողովը կազմված է երեք անդամից:

Վեճի ցանկացած կողմ հանձնաժողովում ունի մեկ անդամ, մինչդեռ երրորդ անդամը, ով հանձնաժողովի նախագահն է, ընտրվում է կողմերի ընդհանուր համաձայնությամբ:

Եթե կողմերը երեսնօրյա ժամկետում համաձայնության չեն գալիս երրորդ անդամի նշանակման շուրջ, ապա երրորդ անդամին նշանակում է Արդարադատության միջազգային դատարանի նախագահը:

Եթե ցանկացած կողմ երեսնօրյա ժամկետում չի կատարում նշանակումը, ապա Արդարադատության միջազգային դատարանի նախագահը լրացնում է թափուր մնացած տեղը կամ տեղերը:

2. Արբիտրաժային հանձնաժողովը որոշում է իրեն հանձնված գործը ձայների պարզ մեծամասնությամբ, և նրա որոշումները կողմերի համար պարտադիր են:
3. Սույն Կոնվենցիայի համաձայն՝ վեճերի կարգավորման համար պատասխանատու արբիտրաժային հանձնաժողովը կամ միջազգային այլ մարմիններ Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր քարտուղարի միջոցով տեղեկացնում են պայմանավորվող մյուս կողմին վեճերի առկայության և դրանց բնույթի, ինչպես նաև դրանց կարգավորման ժամկետների մասին:

Հոդված 17

Ստորագրումը

Սույն Կոնվենցիան բաց է Միավորված ազգերի կազմակերպության բոլոր մասնակից պետությունների կամ ցանկացած մասնագիտացված գործակալության, կամ Արդարադատության միջազգային դատարանի կանոնադրության կողմերի և Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր քարտուղարի կողմից կոնվենցիային միանալու նպատակով հրավիրված ցանկացած այլ պետության կողմից ստորագրման համար մինչև 1965 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

Հոդված 18

Վավերացումը

Սույն Կոնվենցիան ենթակա է վավերացման: Վավերացման մասին փաստաթղթերն ի պահ են հանձնվում Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր քարտուղարին:

Հոդված 19

Միանալը

Սույն Կոնվենցիան բաց է 17-րդ հոդվածում նշված պետությունների չորս կատեգորիայից որևէ մեկին դասվող ցանկացած պետության միանալու համար: Միանալու մասին փաստաթղթերն ի պահ են հանձնվում Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր քարտուղարին:

Հոդված 20

Ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն Կոնվենցիան պետք է ուժի մեջ մտնի դեպի ծով ելք չունեցող առնվազն երկու պետության և ծովափ ունեցող երկու տարանցման պետությունների վավերացման կամ միանալու մասին փաստաթղթեր ն ի պահ հանձնելու օրվանից հետո երեսուներորդ օրը:
2. Յուրաքանչյուր պետության համար, որը վավերացնում է սույն Կոնվենցիան կամ միանում դրան՝ սույն հոդվածի 1-ին պարբերությանը համապատասխան սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու համար անհրաժեշտ վավերացման կամ միանալու մասին փաստաթղթերն ի պահ հանձնելուց հետո, սույն Կոնվենցիան պետք է ուժի մեջ մտնի այդպիսի պետության կողմից համապատասխան վավերացման կամ միանալու մասին փաստաթղթերն ի պահ հանձնելու օրվանից հետո երեսուներորդ օրը:

Հոդված 21

Վերանայումը

Պայմանավորվող պետությունների մեկ երրորդի պահանջով և պայմանավորվող պետությունների մեծամասնության համաձայնությամբ Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր քարտուղարը սույն Կոնվենցիան վերանայելու նպատակով խորհրդաժողով է հրավիրում:

Հոդված 22

Գլխավոր քարտուղարի ծանուցումները

Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր քարտուղարը ծանուցում է 17-րդ հոդվածում նշված պետությունների չորս կատեգորիայից որևէ մեկին դասվող բոլոր պետություններին՝

սույն Կոնվենցիայի ստորագրման և 17-րդ, 18-րդ և 19-րդ հոդվածներին համապատասխան
ա. վավերացման կամ միանալու մասին փաստաթղթերն ի պահ հանձնելու մասին.

բ. սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի մասին՝ 20-րդ հոդվածին համապատասխան.

գ. վերանայման պահանջների մասին՝ 21-րդ հոդվածին համապատասխան:

Հոդված 23

Նույնական տեքստերը

Սույն Կոնվենցիայի բնօրինակը, որի չինարեն, անգլերեն, ֆրանսերեն, ռուսերեն և իսպաներեն տեքստերը հավասարազոր են, ի պահ է հանձնվում Միավորված ազգերի կազմակերպության գլխավոր քարտուղարին, ով դրա վավերացված օրինակներն ուղարկում է 17-րդ հոդվածում նշված պետությունների չորս կատեգորիայից որևէ մեկին դասվող բոլոր պետություններին:

Ի հաստատումն որի՝ ներքոստորագրյալ լիազոր ներկայացուցիչները, պատշաճ կերպով լիազորված լինելով իրենց կառավարությունների կողմից, ստորագրեցին սույն Կոնվենցիան: